

Bakom lasersiktet

*En kvalitativ textanalys kring John Ausonius och Peter Mangs utifrån
strainteorin och neutraliseringsteknikerna*

Gymnasiearbete 100p
Stefani Montenegro
SA21
2023/2024
John Hedlund
Strömstad Gymnasium

Abstract

During the 1990s and early 2000s it became a matter of course that the Swedish society was permeated by social discrimination and racism. One individual that contributed to acts of violence against immigrants and those who had a foreign appearance was John Ausonius, better known as “Lasermannen”. He shot 11 people during different occasions during the 90’s with a laser rifle, causing people to live in fear of encountering the red laser beam. The name of “Lasermannen” didn’t die with his arrest. Years later, during the 2000s the individual Peter Mangs, also known as the new “Lasermannen” acted, who ended up shooting 5 different people. The purpose of this study is to answer some of the typical questions that awake on the matter. Therefore, the aim is to investigate the causes of John Ausonius and Peter Mangs actions, based on the books *Lasermannen- En berättelse om Sverige* and *Raskrigaren- Seriemördaren Peter Mangs*, based on the theories strain theory and neutralizations techniques. The method used to analyze the books was a qualitative text analysis in correspondence to the theories. The result of the study has shown that Ausonius and Mangs were individuals who suffered from frustration caused by different aspects of their respective lives such as failure and loneliness. Which furthermore caused their actions. The analysis also presented that Ausonius and Mangs have used some of the techniques stated by the neutralization techniques which gives basis for further identification of the reasoning and cause behind the crimes. The study has also shown both similarities and differences between the two individuals. One fundamental difference is that John Ausonius is a seeker while Peter Mangs was a convinced Nazi and right-wing extremist.

Nyckelord: Rasism, John Ausonius, Peter Mangs, Kvalitativ textanalys, Strainteorin, Neutraliseringsteknikerna

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	1
1.1. Ämnesval och avgränsning	1
1.2 Syfte	2
1.3 Frågeställning	2
1.4 Metod och källkritik	3
1.4.1 Metod	3
1.4.2 Källkritik	6
2. Bakgrund, tidigare forskning, teori	9
2.1 Bakgrund.	9
2.1.1 Rasism och Främlingsfientlighet.....	9
2.1.2 Sveriges invandringspolitik.....	10
2.1.3 John Ausonius	12
2.1.4 Peter Mangs.....	16
2.2 Tidigare forskning.	19
2.2.1 "En ensam galning".....	20
2.2.2 Hatbrott och invandring.....	21
2.3 Teori.....	22
2.3.1 Strainteorin	22
2.3.2 Neutraliseringsteknikerna.....	23
3.Resultat.....	25
3.1 Hur kan John Ausonius handlingar förklaras av strainteorin och neutraliseringsteknikerna utifrån boken "Lasermannen- en berättelse om Sverige"?	25
3.2 Hur kan Peter Mangs handlingar förklaras av strainteorin och neutraliseringsteknikerna utifrån boken "Raskrigaren- seriemördaren Peter Mangs"?.....	29
4. Diskussion	33
5. Sammanfattning.	37
6. Källförteckning.....	39

1. Inledning

”KÖR UT DEM” stod det med stora, fetmarkerade svarta bokstäver på Expressens löpsedel 6 december 1993. Motivet var att fånga upp den alltmer negativa opinionen till invandringen, som var på sin spets. Samhället genomsyrades av rasism och främlingsfientlighet, våldsamma slagsmål mellan skinheads och invandrargång tog plats, samtidigt som samhället delades i grupper av olika ställningar, och åsikter om vem eller vilken grupp som skulle utnännas syndabocken för rådande problem.

Det var en skräckväckande period för många individer i samhället, men speciellt med omfattning av invandrare och de med utländskt utseende. Rädslan, grundad i risken att de ute på offentlig plats skulle träffa på det lysande röda laserljuset som skulle ta slut på deras liv. John Ausonius eller Lasermannen, som individen bakom lasergeväret under Sveriges 90-tal kom att kallas sköt 11 individer. Under början av 2000-talet blev det senare en självklarhet att Sverige genomsyrades av strukturell diskriminering och rasism, och nya skräckväckande perioder tillkom. Skräck för röda laserljuset som nu Peter Mangs, även känd som den nya Lasermannen stod bakom. Han kom att skjuta 5 individer.

Den främsta frågan som väcks när individer begår brottsliga dåd som medför direkta dödliga konsekvenser för människor i samhället är däremot varför. Varför gjorde dem det? Vad är det som blivit så fel att de beslutade sig att ta livet på andra människor? Att undersöka dessa frågor, rent konkret vad som är orsakerna till John Ausonius och Peter Mangs handlingar är det denna studie går ut på att analysera. Detta för att bidra till forskningen om hur skapandet av ännu en ny laserman kan förhindras.

1.1. Ämnesval och avgränsning

Området som tilldelades till detta gymnasiearbete var kriminologi. Tilldelningen kring området var en fortsättning kring tidigare projekt. Utifrån det tidigare projektet har ett intresse för att analysera individer bakom brottsliga handlingar väckts, i samband med valet att analysera två Incel individer bakom dödliga attentat, vilket var en arbetsprocess som fanns mycket intressant.

När det gäller den svenska kriminal historien, med omfattning av fall och handlingar i slutet

av 1900-talet och början av 2000-talet är minnesvärda för många i Sverige. Ett av de namn som tillhör detta område och trädde fram under början av 90-talet var Lasermannen. Under en tidigare kurs något år tillbaka tilldelades vi även att läsa boken "Lasermannen" vilket fanns intressant då det handla om att ta del av hans liv och delvis få tankar kring orsaker bakom handlingarna.

När namnet Lasermannen samt seriemördaren "Peter Mangs" som beskrevs som "den nya Lasermannen" kom på tals kändes det intressant att utforska mer om dessa personer. Speciellt med tanke på den tidigare nämnda erfarenheten kring analys av individer bakom dödliga dåd. Därmed valdes det att i detta arbete studera John Ausonius och Peter Mangs, som båda är dömda svenska mördare. Dessutom var valet grundat i att det finns källmaterial lämpat till studien i form av två böcker; *Lasermannen- En berättelse om Sverige* och *Raskrigaren- Seriemördaren Peter Mangs*.

Hur och inom vilken synvinkel denna studie ska göras blir genom teorierna strainteorin och neutraliseringsteknikerna. Vilket främst är på grund av rekommendation från handledaren men även då dessa teorier ger en intressant infallsvinkel kring orsakerna bakom John Ausonius och Peter Mangs handlingar samt hur de ställer sig kring sina handlingar. Där detta i sin tur komma att säga en del kring orsaker och hur de resonerar kring dåden.

1.2 Syfte

Syftet är att undersöka orsakerna till John Ausonius och Peter Mangs handlingar utifrån böckerna *Lasermannen- En berättelse om Sverige* och *Raskrigaren- Seriemördaren Peter Mangs*, utifrån teorierna strainteorin samt neutraliseringsteknikerna.

1.3 Frågeställning

För att nå studiens syfte kommer följande frågeställningar besvaras;

- Hur kan John Ausonius handlingar förklaras av strainteorin och neutraliseringsteknikerna utifrån boken *Lasermannen- en berättelse om Sverige*?
- Hur kan Peter Mangs handlingar förklaras av strainteorin och neutraliseringsteknikerna utifrån boken *Raskrigaren- seriemördaren Peter Mangs*?

1.4 Metod och källkritik

I detta avsnitt redovisas den valda metoden för arbetet, hur den tillämpats till arbetet samt hur den har använts. Dessutom ska urval, reliabilitet, validitet samt styrkor och svagheter med den valda metoden lyftas. Slutligen ska även de två huvudkällorna arbetet utgår ifrån granskas kritiskt.

1.4.1 Metod

Metoden som har använts i detta arbete är kvalitativ textanalys, detta då kvalitativ textanalys är en fungerande, och den bättre metoden för att uppnå syftet med arbetet. Med en kvalitativ textanalys ligger fokuset bland annat på att analysera texter med fokus att hitta dess underbyggande mening, vilket endast kan tas fram med hjälp av analytiska verktyg. Denna metod är lämpad att användas när man vill få fram meningen och meningsskapande processer med utgångspunkt hur en aktör agerar gentemot andra aktörer, objekt eller fenomen vilket denna studie har som syfte att analysera och besvara. Även kan enskilda individers tolkningar och utveckling av idéer vara av intresse för textanalytiker och därmed även användningen av denna metod (Peter Esaiasson, 2017, s. 211). Vilket är användbart för arbetet med tanke på att syftet är att analysera utifrån enskilda individers liv. På så sätt möjliggör en kvalitativ textanalys en djupare analys vilket gör att frågeställningarna kommer besvaras på ett bättre, mer noggrant sätt än om man använt sig av en kvantitativ metod exempelvis. Vilket dessutom stärker validiteten i arbetet med tanke på att rätt metod för att uppnå syftet har använts.

Fördelarna med den kvalitativa textanalys metoden är att man genom textanalysen kan undersöka värderingar, åsikter och upplevelser som hos människor man vanligen inte kan ta kontakt med för en intervju eller observation, vilket alltså uteslöt metoder såsom en kvantitativ intervjustudie och liknande. Däremot ställer en kvalitativ textanalys höga krav på skribentens förmåga att välja ut, tolka material, där de finns höga krav på att granska texten på djupet, vilket då kan ses som en svaghet (Mats Andersson, 2017, s. 94).

En kvalitativ textanalys består av tre moment: Reduktion av data (kodning), Presentation av data (tematisering) och Slutsatser och verifiering (summering). Dessa tre moment innebär att texten först ska ordnas grovt genom kodning där centrala begrepp, stycken identifieras utifrån teorierna och frågeställningen studien ska besvara. Sedan ska detta kategoriseras i form av tematisering där de centrala begrepp eller stycken som identifierats plockas ut och ordnas i relation till varandra (Lindgren, 2010, s. 34). Exempelvis om man förhåller sig till två teorier plockar man ut de nyckelpassage eller begrepp i texten utifrån teorierna och ordnar dem under

rubriken för den teorin, som demonstrerat nedan:

(Individ)

(Källa)	(Teori)	(Teori)

Slutligen redogörs och förklaras de utdrag man fått fram utifrån de tidigare momenten i form av slutsatser och verifiering, vilket omfattar det sista momentet, summering (Lindgren, 2010, s. 34). Arbetssättet har alltså gått till på följande sätt att första momentet har varit att undersöka textmaterialet. Detta gjordes genom att läsa båda böckerna. För att underlätta nästgående processdel med att hitta centrala begrepp och stycken i relation till teorierna genomfördes läsandet och identifieringen samtidigt. Där nyckel passage och meningar såsom citat relaterat till teorierna strainteorin och neutraliseringsteknikerna markerades med hjälp av post-it lappar. Sedan har dessa plockats ut och ordnats i relation till varandra i en tabell i ett separat dokument så som demonstrerat ovan. Vilket även gjorts på samma sätt för de två individerna som arbetet har som syfte att analysera, detta för att säkerställa reliabiliteten.

Individ 1-John Ausonius

Källa	Strainteorin	Neutraliseringsteknikerna
<i>Lasermannen- en berättelse om Sverige</i>		

Individ 2-Peter Mangs

Källa	Strainteorin	Neutraliseringsteknikerna
<i>Raskrigaren- seriemördaren Peter Mangs</i>		

Att använda kvalitativ textanalys som metod har även främjat validiteten i detta arbete. Detta då denna metod bygger på olika steg där utgångspunkten är att samla information och kategorisera den utifrån frågeställning och teorierna arbetet har som syfte att analysera och använda sig av. Samtidigt stärks även validiteten i detta arbete även via detta avsnitt där de valda metoderna och tillvägagångssättet i arbetet kritiserar och motiveras. Detta då validitet i ett arbete stärks när man tar hänsyn till viktigheten att vara kritisk kring forskningsprocessen (Larsen,

2018, s. 130). För att säkerställa reliabiliteten i arbetet har noggrannhet, pålitlighet och trovärdighet varit en stor del i metod delen (Larsen, 2018, s. 131). För att uppnå detta har arbetet som sagt utgått från en struktur som utförts på samma sätt för båda individerna samt teorierna arbetet lägger fokus på. Denna struktur, och metoden i fråga som använts har alltså utförts på samma sätt för båda individerna och båda teorierna för att säkerställa framställningen av ett så tydligt resultat så möjligt.

Urvalet av källor i detta arbete har styrts av frågeställningen och syftet i fråga. För att besvara frågeställningarna och besvara syftet så bra som möjligt krävdes det att källmaterialet har grundlig och heltäckande information om individerna arbetet har som syfte att analysera. Som även lyfts i ämnesvalet har *Lasermannen- En berättelse om Sverige* av Geller Tamas varit en bok som redan varit bekant, och lyfts under tidigare kurser under gymnasiegången. På grund av tidigare läsning av denna bok skedde det ett deduktivt urval, där det redan tidigare varit en kännedom att boken uppfyller kriterierna om grundlig och heltäckande information kring John Ausonius. Därmed har urvalet kring denna källa valts deduktivt, för att säkerställa att urvalet är representativt för individen. *Lasermannen- En berättelse om Sverige* var dessutom det mer lämpliga källmaterial att använda över olika dokumentärserier och artiklar om John Ausonius. Detta med tanke på att de aktuella dokumentärserierna och artiklarna som finns tillgängliga är publicerade nyligen, där Gellert Tamas bok är inom en mer lämplig tidsram till handlingen som lyfts. Dessutom är de olika dokumentärserierna och artiklarna baserade på boken *Lasermannen- En berättelse om Sverige* vilket skulle innebära att dess innehåll är ett urval kring den fullständiga informationen som boken innehåller.

När det gäller valet kring *Raskrigaren- Seriemördaren Peter Mangs* var valet främst grundat i att även denna bok uppfyller kriteriet om att ha heltäckande och grundlig information kring individen. Valet av denna bok var däremot ett induktivt urval, där ett deduktivt val inte kunde göras med tanke på brister i tidigare kunskap om Peter Mangs. Efter djupare observation av boken har den däremot konstaterats vara det källmaterialet som är bland de mest heltäckande. Detta med grund i att boken är baserad på olika intervjuer med Peter Mangs själv och viktiga individer i hans liv samt händelserna som beskrivs. Dessutom är boken skriven inom en mer lämplig tidsram än andra artiklar och serier som antingen brister på grundläggande och heltäckande information om individen eller tidskriteriet. Urvalet kring de två huvudkällorna detta arbete utgår ifrån har alltså främst grundats i uppfyllandet av kriteriet om heltäckande och

grundlig information, där sådant som lämplig tidsram och även rekommendation varit i huvudfokus.

1.4.2 Källkritik

I detta avsnitt redovisas två av huvudkällorna detta arbete har använt sig av. Dessa ska framställas och kritiskt granskas.

Lasermannen- En berättelse om Sverige

Reportageboken *Lasermannen- En berättelse om Sverige* skriven av Gellert Tamas berättar inte bara historien om John Ausonius och hans blick på samhället, utan i reportageboken fångar Gellert Tamas en hel tidsanda som i princip skapar denna människa och hans alias; Lasermannen. Författaren bakom boken, Gellert Tamas är både journalist och författare som har gjort reportage för bland annat olika magasin och Dagens Nyheter samt i samhällsprogrammet "Kalla Fakta" på Tv4 (Gellert Tamas, u.d.).

Gellert Tamas har sedan tidigare 90-tal samt tidigt 2000-tal skrivit ett antal böcker som rör teman som skildrar kriser under Sveriges 90-tal och 2000-tal, såsom segregation, rasism, högerextremism och liknande. Vilket han bland annat tar upp i sina böcker *Sverige, Sverige, fosterland: Om ungdom, identitet och främlingskap (1995)* och *Det svenska hatet (2016)* (Gellert Tamas, u.d.). Gellert Tamas har alltså en lång erfarenhet som både reporter och författare där han under årtionden gestaltat och fördjupat sig kring de teman han presenterar, vilket är positivt gällande trovärdigheten.

Boken är publicerad 2002, vilket ligger lagom nära i tid till att kunna presentera de händelser som gestaltas och beskrivs från Sveriges 90-tal. Även har författaren varit aktiv under dessa år som reporter och författare inom temat vilket även gör att hans erfarenheter och kunskap faller in under den önskade tidsramen för både aktuell info och nära tid. Intervjuerna med Ausonius, som stora delar av boken är baserad på är även dem inom en lämplig tidsram till händelserna som Ausonius beskriver och som utgjort en stor del av källmaterialet vilket stärker tidskriteriet.

Källmaterialet boken bygger på hänvisas delvis under löpande text men listas också i slutet av boken. Där nämner och hänvisar författaren till huvudsakliga källor som inte framgår i löpande texten och som kan kontrolleras. Som nämnt tidigare bygger boken på ett omfattande källmaterial, enbart intervjuerna författaren haft med Ausonius omfattade 40 timmars samtal

och drygt 70 sidor i utskrivet material. Dessa intervjuer som dessutom har varit med flera närstående personer till Ausonius samt andra personer från polismyndigheten med mera är primära källor, vilket stärker beroende kriteriet. Däremot lyfter författaren att tempus och ordföljden i vissa muntliga källor ändrats vilket Tamas däremot konstaterat inte påverkat sakinnehållet (Tamas, 2002, s. 400).

Förundersökningen bygger på mängder av källor; bland annat 20 000 sidor med information, 800 artiklar, 200 inslag i tv och radio, ett 80-tal intervjuer samt ett flertal böcker (Tamas, 2002, s. 400). Detta ger en mångfald med olika infallsvinklar, därmed har författaren haft en stor roll vid urval och gestaltningen av materialet. Detta urval har författaren valt ut delvis kring det han anser vara viktig information för att måla upp 90-talets Sverige. Däremot har den politiska informationen och samhällshändelserna som tagits upp främst baserat på att förklara samt passa in i orsaksbilden kring det som skapat Lasermannen. Detta har möjligen påverkat framställningen och urvalet kring exempelvis partiet Ny demokrati som gör att källan försvagas då informationen som framställs till någon mån är vinklad.

I boken skriver författaren att boken inte utger sig för att tillhandahålla en allena rådande sanning, utan boken utgör en av många berättelser om Sverige och dess historia (Tamas, 2002, s. 400). Författarens främsta intention är att informera, påverka och presentera fakta gällande det svenska samhället, centrala händelser samt kring John Ausonius liv och vad det är som kom att skapa Lasermannen.

Raskrigaren- Seriemördaren Peter Mangs

Författaren bakom boken *Raskrigaren-seriemördaren Peter Mangs* är professorn och forskaren Mattias Gardell. Han är professor i jämförande religionskunskap och forskare vid Centrum för mångvetenskaplig forskning om rasism. Gardell har under flera år i skilda empiriska fält undersökt spänningsfältet gällande religion, politik, våld och rasism. Där hans forskningsintressen inkluderar bland annat radikalnationalism, ensamagerande politiskt motiverade våldsbrottslingar, rasismhistoria med mera, vilket omfattar temat som denna bok har (Mattias Gardell, u.d.). Med andra ord är Mattias Gardell en forskare som har erfarenhet gällande de teman som tas upp i boken vilket stärker äkthet kriteriet.

Raskrigaren- Seriemördaren Peter Mangs gavs ut år 2015. Händelserna boken beskriver innefattar 90-talets slut men främst 2000–2010-talet. Alltså ligger boken i en lämplig tidsram för de händelserna som beskrivs, speciellt positivt med tanke på att boken till största del

bygger på intervjuer med offer, gärningsmannen, poliser samt viktiga personer kring Mangs liv med mera.

Under bokens gång hänvisas det till källorna boken bygger på i form av notsystem i löpande text som man sedan kan kontrollera i bokens 62 sidor långa referenslista. Boken bygger alltså på många olika källor, däribland tio stycken tre timmars intervjuer med Peter Mangs samt andra personer som bidragit med kunskaper, som därmed räknas som primära källor (Gardell, 2015). Dessa primära källor i form av intervjuer med både Peter Mangs samt hans offer är de som beskrivningarna kring Mangs dåd baseras på. Alltså har dessa beskrivningar en stark trovärdighet som dessutom visar upp både offret och gärningsmannens perspektiv.

Denna bok har däremot som syfte att bland annat presentera Peter Mangs egna politiska värderingar som tidigare aldrig offentliggjorts. De politiska synerna som presenteras är därmed främst baserade på Peter Mangs egna politiska syner, samt de personer och böcker som inspirerat honom att ha de värderingarna. Den informationen som presenteras kring politiken och värderingarna är därmed vinklade. Däremot har den vinklade informationen fullföljt sitt syfte, med tanke på att den ska ge en djupgående syn kring Peter Mangs liv, syn och värderingar vilket stämmer in på motivet bakom användningen av denna källa.

2. Bakgrund, tidigare forskning, teori

2.1 Bakgrund.

I detta avsnitt redovisas den mest primära informationen och begreppen, i syfte att få en övergripande förståelse kring mitt ämnesval. I koppling till mitt ämnesval ska redovisningen handla om rasism, främlingsfientlighet, invandringspolitiken i Sverige samt information om de två individerna John Ausonius och Peter Mangs.

2.1.1 Rasism och Främlingsfientlighet

Rasism är ett välkänt begrepp som står till grund för flertal samhällsproblematiske aspekter och problem som är en del av både nuet och historien. Begreppet i sig är en ideologi och representerar idéerna att jordens människor är olika mycket värda beroende på aspekter som härkomst, hudfärg och utseende (Rasism, u.d.).

I strikt bemärkelse grundar sig ideologin i en kombination mellan olika förutsättningar. Vilket innefattar uppfattningen att det är rimligt att indela människosläktet i ett antal distinkta raser utifrån yttre kännetecken. Dessutom tanken att det finns ett samband mellan yttre kännetecken och nedärvda mentala och intellektuella anlag, beteendemönster samt moralisk karaktär och att dessa nedärvda drag är gemensamma för alla medlemmar av respektive ras. Samt tron i att raserna låter sig klassificeras beroende på kvaliteten av de nedärvda dragen. Även grundar sig ideologin i att föreställningen av klassifikationen berättigar medlemmar i de överlägsna raserna att dominera, exploatera och till och med förinta medlemmar av underlägsna raser (Rasism, u.d.).

Rasism i dess klassiska mening, där människor delas in i raser efter biologiska skillnader är inte den enda typen rasism som råder. Utan i dagens samhälle talas det alltmer om kulturrasism i stället för den biologiskt baserade rasismen. Där kulturrasism handlar om fördomar och diskrimineringar på grund av etnicitet, kultur eller religion. Men i stort sett är grunden till rasism antagandet att det är möjligt att dela in mänskligheten i grupper, behovet av att göra detta samt att sedan behandla människor olika beroende på vilken grupp de tillhör (Vad är rasism och främlingsfientlighet?, 2010).

Det finns olika teorier kring begreppet rasism och ideologins orsaker. De psykologiska

teorierna bakom rasismens orsaker tar fasta på vissa personlighetsdrag eller reaktioner på sociala situationer. Enligt en teori så leder exempelvis frustration ofta till aggression, vilket riktas mot de som inte har något med frustrationens orsaker att göra. Andra orsaker kan handla om kulturella, sociala och religiösa olikheter mellan grupper som bidrar till förvärring av rasfördomar (Rasismens orsaker, u.d.).

En annan term som förknippas med rasism är främlingsfientlighet. Främlingsfientlighet, som term har under senaste kommit att användas alltmer som en synonym till rasism och blivit den samlade benämningen på avståndstagande från flyktingar och invandrare. Till skillnad från rasism grundar sig denna term dock inte i rasbiologiska eller ideologiska föreställningar utan handlar om synsättet att olika kulturer bör leva åtskilda, eller/och att en kultur är mer högtstående än en annan (Främlingsfientlighet , u.d.)

Inom främlingsfientlighet ligger fokuset alltså på avståndstagandet till andra grupper grundat på kulturella skäl, inte fysiska. En främlingsfientlig uppfattning innebär sällan ett avståndstagande till alla enskilda främmande individer, utan avståndstagandet är vanligen riktad mot specifika grupper i samhället (Främlingsfientlighet , u.d.).

Främlingsfientlighet har däremot samma grund som rasismen; antagandet att det är möjligt att dela in mänskligheten i grupper, behovet av att göra detta samt att sedan behandla människor olika beroende på vilken grupp de tillhör (Vad är rasism och främlingsfientlighet?, 2010).

2.1.2 Sveriges invandringspolitik

Invandrarfrågor, invandrarpolitik, invandringspolitik, migration och liknande har länge varit ett omtalat ämne inom den politiska debatten samt samhällsdebatten. I Sveriges invandringshistoria hade invandringen till en början, under 50 och 60-talet handlat om arbetskraft till de svenska företagen i kris, vilket bidrog positivt till landets ekonomi (En kort historia om invandringen till Sverige , u.d.).

Däremot med tiden, under 70–90-talet kom allt fler människor från andra länder och kulturer till Sverige på grund av oroligheter och konflikter i deras hemländer, samt flyttade hit för att bo med sina familjemedlemmar (Från arbetskraftsinvandring till asylinvandring , u.d.).

Det som kom att bli ett bekymmer var att Sverige länge var utan de som under 90-talet fick heta integrationspolitik. Det började därmed rapporteras om ett samhällsproblem. Om krav över att Sverige skulle bli ett flerkulturellt samhälle, samt de som motsatte sig detta.

Dessutom även diskussioner kring vilka åtgärder man skulle ta till för att integrera invandrare in i det svenska samhället. År 1969 grundades statens invandrarverk, och stödet för invandrarföreningar ökade. En ny relation mellan invandrare och svenskar skapades där olika etniska grupper skulle samspela och påverka varandra, med ett flerkulturellt samhälle i sikte. 1975 framställdes det även en så kallad mångkulturproposition som löd att Invandrare och minoriteter bör ges möjlighet att välja i vilken mån de vill gå upp i en svensk kulturell identitet eller bibehålla och utveckla den egna identiteten. (Hörstadius, 2021, ss. 26,27)

Under valprocesserna på 70–80-talet talades det om bland annat invandrarföreningar, hemspråksundervisning och antidiskriminering, men ämnen som segregation, rasism, våld, utanförskap kom inte på tals (Hörstadius, 2021, s. 27) Allt fler immigranter togs emot i Sverige, med det som rapporteras som generöst med bland annat anhöriginvandring och invandring generellt. Från vissa håll i landet beskrevs det som om invandrarna var på väg att bli majoritet på vissa håll, vilket invandringskritiker och delar av befolkningen såg som något skrämmande (Hörstadius, 2021, s. 28). 1989 rapporterade Maj-Lis Lööv, dåvarande invandrarminister att Sverige nått gränsen för vad landet klarar av, och att det bör minskas på möjligheter att få uppehållstillstånd i Sverige (Hörstadius, 2021, s. 29).

På 90-talet blev debatten om invandring bredare, och nya namn syntes till och trädde fram inom politiken. Ett av dessa som gjorde avtryck med sin invandrarkritiska politik var Ny Demokrati. Partiet grundades 1991 av företagarna Ian Wachtmeister och Bert Karlsson, som representerade i riksdagen under åren 1991–94 (Ny demokrati , u.d.).

Bert Karlsson, en av grundarna höll föredrag om svensk flyktingpolitik i riksdagens talarstol i december 1991. Där berättade han att det fanns rasism i Sverige, men konstaterade att det var flyktingarnas eget fel. Bert Karlsson förklarade rasismen som en normal och sund reaktion på invandrades och flyktingars hemska beteende. Han menade att en stor del av flyktingarna är lögnare, tjyvar och bedragare, som utnyttjar det svenska generösa systemet. (Tamas, 2002, s. 207). Debatt efter debatt utfördes i Sveriges riksdag där Ny demokrati gång på gång påpekade att rasismen berodde på invandrarna själva och beskrev dem som brottsliga och lögnaktiga (Tamas, 2002, s. 208).

Invandrarfientlighet var en grundbult i Ny demokratis politik från första stund där de stod för en politisk tankegång som noga och medvetet skilde på invandrare och svenskar (Tamas, 2002, s. 50). De byggde sina uttalanden och uttalade på tanken att Sveriges befolkning bestod av dessa två identifierbara grupper, som skulle särbehandlas i exempelvis statistik kring brottslighet, socialbidrag och arbetslöshetssiffror (Tamas, 2002, s. 210).

De startade i princip ett nytt kapitel i svensk politisk historia. I stället för att diskutera om komplicerade politiska frågor la de fram enkla, rättframma lösningar på landets problem. För hundratals väljare framstod partiet som en folkets röst som tidigare saknats i den svenska politiken, och därmed tog de sig till en början in i riksdagen 1991 med 6.7 procent (Tamas, 2002, s. 43)

Ett år efter valet 1991 växte Ny demokratis opinionssiffror. De blev det tredje största partiet i Sverige. Deras debattstil och tonläge bidrog till att skruva upp det generella debattläget i Sverige, vilket de inte var ensamma om. Däremot spelade de en viktig roll i förskjutningen som skedde av den offentliga debatten i början av 90-talet. Deras ständiga anklagelser om tjuvaktiga och brottsliga flyktingar verkade till slut ge resultat. Plötsligt verkade många politiker, myndighetspersoner och medierna tävla i att kritisera flyktingar, invandrare och att beskriva dem som problem. Även började en del partier ändra sin taktik gentemot Ny demokrati, och i stället för att endast kritisera dem, bemöta och bekämpa deras ståndpunkt, övertog exempelvis Moderaterna och Socialdemokraterna delar av Ny demokratis budskap och politik (Tamas, 2002, ss. 330-331).

I början av 1990-talet hade politiker, medierna och myndighetspersoner i ett ömsesidigt samspel bidragit till att skapa en upphetsad stämning kring nästan allt som hade med invandrare och flyktingar att göra. Där höjdpunkten rapporteras vara 1993 när Expressen, Sveriges då största tidning med fetmarkerade bokstäver skrev "Kör ut dem!" på sina löpsedlar (Tamas, 2002, s. 333).

Under början av 2000-talet blev det en självklarhet att Sverige genomsyrades av strukturell diskriminering och rasism, men enligt Jens Orback, integrationsministern låg detta på svenskarna att åtgärda. Det låg på svenskarna att integrera i det nya Sverige för det gamla Sverige kommer inte tillbaka (Hörstadius, 2021, s. 32).

2.1.3 John Ausonius

Wolfgang Alexander John Zaugg, som John Ausonius hette som barn växte upp i stockholmsförorten Vällingby med hans tyska mamma, schweiziske pappa och lillebror (Tamas, 2002, s. 59). Wolfgangs familj hade det länge ekonomiskt tufft, och det dröjde inte länge förrän det uppstod problem i föräldrarnas äktenskapet i samband med faderns många otrohetsaffärer som resulterade i skilsmässa när Wolfgang var 7 år gammal (Tamas, 2002, ss. 64-65). Efter skilsmässan fick Wolfgangs mamma i princip leva som ensamstående förälder till hennes två barn. Wolfgang fick därmed tidigt ta ansvar i hemmet. Hans mamma anordnade

ofta små fester, med alkohol och män som ofta spenderade natten, vilket gjorde att Wolfgang ofta flydde till grannen bredvid. Av grannen beskrevs den unge Wolfgang som den ordentligaste, filtigaste, omtänksammaste och snällaste pojke han någonsin träffat, där han tyckte om hans artiga och lugna sätt. Wolfgang fick dessutom tidigt ta ansvar i hemmet. Redan innan han fyllt tio fick han laga mat, diska, och städa (Tamas, 2002, ss. 76-79).

Som barn fick Wolfgang för första gången, enligt hans minne uppleva rasism och diskriminering på grund av hans distinkta utseende, i form av kolsvart hår som skiljde sig från resterande barnens blonda. Lekandes ute på gården intill lägenheten blev han utfrysad av de andra barnen medan de sjöng; ”*Svartingen får inte vara med, svartingen får inte vara med*”, när han kom fram för att leka. Wolfgang reagerade med våld, vilket gav starka reaktioner från föräldrarna och barnen, han fick skulden för hela incidenten (Tamas, 2002, ss. 59-60). Ännu en incident var när Wolfgang skulle börja i Kungsholms folkskola där han till en början kände sig ensam och utsatt. Vilket blev aningen värre när han blev knuffad av en äldre elev som sa ”*Flytta på dig din jävla neger*”. Efter en tid började han däremot att känna trygghet i den nya miljön, och fick en vän som han började spendera tid med regelbundet (Tamas, 2002, s. 80).

1965 började Wolfgang på ’Tyska skolan’. Främst på grund av att mamman ansett att hennes barn behövde en tysk uppväxt i form av hårda disciplinära konsekvenser när de inte lydde. Samt att hon ansåg att svenska skolan inte var bra för Wolfgang och hans bror (Tamas, 2002, s. 82). Under tiden på tyska skolan kände han en snabb tillhörighet, han utmärkte sig inte speciellt, var inte inblandad i slagsmål och var en snäll kamrat. På Tyska skolan var han inte den ända svarthåriga eleven, blev inte kallad för rasistiska ord såsom tidigare, utan han var en i mängden (Tamas, 2002, s. 112). Dessutom fick Wolfgang två nya vänner som han kom att hålla ihop med under många år. En av dessa vänner hade även en far som var mångsysslare i form av uppfinnare, mekaniskt snille, tekniker och autodidaktis filosof, en person som inte litade på formell utbildning och som kom att inspirera Wolfgang mycket. Även till den punkt att han ansågs efterlikna honom i tankar och talesätt. Wolfgang tog under denna tid till sig att förkasta allt som endast var lustfullt, att klä sig i vita skjortor med minimal krage och välkammat hår (Tamas, 2002, ss. 93-99).

Wolfgang's dröm var att studera till ingenjör på Kungliga Tekniska Högskolan, KTH. Däremot beslutade han sig att hoppa av gymnasiet efter att ha blivit övertalad av en av vännerna. Åren efter beslutet var svåra, förhoppningarna om en ny frihet bortom skolans tvång uppfylldes inte (Tamas, 2002, s. 121). Hans liv snurrade runt sin egen axel i hög takt utan att lyckas röra sig

framåt, där de mesta hade gått fel sen han slutade gymnasiet (Tamas, 2002, s. 125). Wolfgang fick jobba runt på olika restauranger trots att han ogillade köksarbete. 2 veckor inför hans 20 årsdag kände han ingen glädje (Tamas, 2002, s. 121). Det dröjde inte länge förrän närstående märkte en förändring hos Wolfgang, där han gick från att vara den perfekta, ordentliga, lydiga sonen till att ha fått nog; han fräste, svor, slog i dörrar och skrek (Tamas, 2002, s. 124).

1975 beslutade han att ta igen sina studier på Komvux, i mål att nå drömmen om att bli ingenjör. Efter oföreglömliga minnen, resa med vännerna genom Europa var tanken att ändra om livet. Satsa allt på att läsa in gymnasiekompetens på full tid för att bli klar i tid. Detta höll däremot inte, och snart var pengarna slut. Men det största problemen var att Wolfgang började besväras av huvudvärk och intensiv smärta. Till slut tog smärtorna över sömnen, han kunde inte sova, fick ingen ordning på tankarna och det oroade honom mer och mer (Tamas, 2002, s. 137).

Kärleken var något Wolfgang hade svårt med. Hans första förhållande var ett hjärtekross innan det ens började. Han förstod inte varför och överöste henne, besökte hennes hem, vilket slutade i en polisanmälan. Hans nära vän beskrev det som att Wolfgang kategoriserade människor i svart och vitt, goda eller onda, antingen eller. Detta i kombination med hans romantiska bild över vad kvinnor egentligen är bidrog till att han inte klarade av att hantera de starka känslorna som hans första relation väckte (Tamas, 2002, s. 139).

Wolfgang hade svårt med att söka hjälp och prata om sina problem, om huvudvärken, om sin ensamhet, om rädslan för en hjärnskada eller eventuella personlighetsförändringar. Han ville inte ligga samhället i last och var van vid att klara sig själv. Men till slut sökte han sig till en läkare och psykiatriker 1977. Psykiatrikern rapporterade om att det kunde röra sig om en borderline psykos och rekommenderade regelbundna besök, vilket Wolfgang tyckte lät som en bra idé. Men han dök aldrig upp (Tamas, 2002, ss. 139-140). Wolfgang's sociala krets krympte allt mer. Hans nära vänner hade gått vidare med sina liv och hans arbetarkamrater drog sig succesivt undan från honom på grund av hans negativa förändringar samtidigt som han själv drog sig undan. Tonåringen som älskade att debattera och diskutera blev nu en dominant person som blev mer eller mindre oemottaglig för andras argument och synpunkter. Han var envis, vresig, korthuggen, kunde brusa upp för minsta petitesse och blev alltmer inbunden och egensinnig (Tamas, 2002, s. 141).

Under en återträff med Wolfgang's favorit granne som han stötte på efter flera år berättade han om sina bekymmer. Han berättade att han var trött, trött på att inte vara som alla andra, trött på att vara annorlunda, heta annorlunda, inte kunna känna sig som hemma och bli sedd som den

svarthåriga tysken. Wolfgang Zaugg var trött på att vara tysk. Han ville bli svensk (Tamas, 2002, ss. 142-143). Kort därpå, sommaren 1978 bytte Wolfgang Alexander Zaugg namn till John Stannerman, han hade påbörjat processen att bli en riktig svensk (Tamas, 2002, s. 145). Som John Stannerman blev år 1980 den svåraste perioden i livet där han bland annat beskrev sig själv som ett monster. Trots detta ville han inte söka hjälp då han beskrev sig som moderat med tankesättet att varje individ bör sköta sig själv. Under denna tid levde han i princip på gatan och det dröjde inte länge förrän han blev tvångsinlagd på sjukhus på grund av hans utökade problem med bland annat sömnlöshet och huvudvärk (Tamas, 2002, ss. 155-164).

1980 bedrev han sin första kriminella handling i form av bedrägerier och brott i syfte att få ihop pengar för att inte minst nämna hans olika misshandelsbrott (Tamas, 2002, ss. 165-166). Han lyckades under denna tid att ta start på studier på KTH vilket blev hans fasad. Efter ytterligare bekymmer med bostadssituationen och stölder blev John däremot återigen tvångsinlagd på sjukhus (Tamas, 2002, ss. 169-170). Trots hans två inläggningar på sjukhus, och fortsatt medicinering på grund av psykisk ohälsa blev han inkallad till militären. Där lärde han sig att bland annat hantera vapen, talade öppet om hatet mot socialdemokratin och beskrevs av sina medkompanjoner som ”halvcrazy”, ”presumtiv våldsman” med ”fascistiska tendenser”. Under sin totala militärtid blev han sammanlagt åtalad för åtta olika brott (Tamas, 2002, ss. 178-183). John Stannerman levde ett våldsamt, laglöst liv månad efter månad under 80-talet. Begick mängder av misshandel, stölder och liknande, där han pendlade med att begå brott, bli arresterad och fly, där han till slut blev dömd till 14 månaders fängelses (Tamas, 2002, ss. 185-189). Det var under sin tid i fängelset som han bytte namn till ”John Ausonius”, då Stannerman aldrig kändes som hemma hos honom. (Tamas, 2002, ss. 201-202). Efter frigivningen ville han vända sitt liv igen, studera, bli skuldfri, träffa en kvinna, utbilda sig. 1989 var livet som en dröm för John, hans ekonomi hade vänt, han hade en fin bostad och levde bra.

Han hade däremot kvar mörka minnen om sin fängelsetid, om hur han blivit orättvist behandlad trots att han ansåg sig själv vara en skötsam svensk medborgare. Men det var hårets fel, hans kolsvarta hår som stod i anledning till att han blivit behandlad som en illegal invandrare och till att folk kollade så misstänksamt på honom som framgångsrik affärsman. John ansåg sig veta vad de andra tänkte, talade om avundsjuka till sin bror som haft ett mer svenskt utseende, om hur han alltid velat vara ljus, och tog därmed beslutet att färga håret blond, vilket resulterade i morotsrött hår. Detta fortsatte han med regelbundet, samtidigt som han dessutom skaffade blåa linser, allt för att bli en blond svensk (Tamas, 2002, ss. 204-205,

230). Det vände snabbt för John igen. Hans inkomst via opinionsmarknaderna svajade och hans ekonomiska situation blev allt värre. Han fick idén att åter ta till kriminella handlingar, denna gång i form av bankrån där han utförde 10 bankrån inom tidsramen september 1990 till juli 1991. Vinsterna på bankrånen försvann däremot snabbt i casinospel. Samtidigt blev även kärlekslivet kaos (Tamas, 2002, ss. 225-227).

John Ausonius invandrarhat var något som växte dag för dag. Han ansåg att många i Sverige hade samma åsikter där han ofta var vittne till yttrandet av negativitet kring invandrare och deras beteende. Han hade dessutom delat åsikterna om hur invandrare låg bakom skumraskaffärer, där de som inte var kriminella utnyttjade systemet. Ausonius avskydde dem, önskade dem åt helvete, önskade att få ut dem precis som politiker, svenskar, nazister och skinheads ville. Men det räckte inte med att skada dem utan han insåg att det behövdes ta livet av dem (Tamas, 2002, s. 54). Sakta men säkert hade känslorna mot invandrarna växt till ett oresonligt allomfattande gränslöst hat (Tamas, 2002, s. 228). Kort efter, natten 3 augusti 1991 stoppade John Wolfgang Alexander Ausonius ett avsågat gevär med lasersikte under sin rock och utförde sitt första attentat. Efter omkring 10 erkända attentat, 20 bankrån och försök till bankrån greps till slut Ausonius 12 juni 1992. Med hans gripande avslutades den största polisjakten sedan mordet på Olof Palme och blev dessutom ett skrivet kapitel i Sveriges nutida historia (Tamas, 2002, ss. 394-395).

2.1.4 Peter Mangs

Peter Mangs, som senare kom att kallas Lasermannen II föddes i Växjö 1972. Han var andra barnet i en familj med sin finlandssvenske far, mor samt en storsyster som dog vid 25 årsålder av drogmissbruk. Hans föräldrar skiljdes snabbt när han var barn, där mamman tog ansvar för barnen och flyttade till en annan stad. Båda föräldrarna var frånvarande på olika sätt. Mamman på grund av jobb och slit och pappan på grund av distansen. Först handlade det om hans boläge i en annan stad och sedan flytten till USA när Peter var i tonåren som delvis handlade om missnöjet över Socialdemokraternas styrning i Sverige. Trots distans kom Peter att ta över mycket av faderns värderingar samt hans ordningssinne (Gardell, 2015, ss. 27-28). Där fadern under sin tid till havs cementerade sin uppfattning om skillnaderna mellan raserna och värdet av germansk ordningskultur efter att ha bevittnat hur desto längre söderut i världen man befinner sig, desto mer korruption och elände råder. Fadern menade starkt på hur andra raser inte är kapabla till att själva skapa ett fungerande samhälle. Beviset låg på hur de ända välmående länderna utanför Nordeuropa var länder som skapats av de vita såsom USA,

Australien, Sydafrika under Apartheid osv (Gardell, 2015, s. 47).

Som barn var Peter livlig, påhittig och glad. På mellanstadiet blev han en av dem som ägnade sig åt mobbning, snattade, hade vilda bil race, gjorde inbrott i skolan med mera. Detta var bara prepubertala pojkstreck enligt Mangs själv. Peter hade likt de andra pojkarna även ett sportintresse. Han spelade både fotboll och senare tog han sig även till taekwondo som han även satsade på. Han trivdes i sportens betoning på självdisciplin, koncentration, mentala styrka samt trivdes i den strukturella miljön med dess hierarkiska system, absoluta lojalitet och dess ledarprincip. Med åren uppnådde han bland annat svart bälte (Gardell, 2015, ss. 29-31).

Peter hade läshuvud, och goda betyg. Han blev tidigt insatt i att exempelvis läsa tyska och dessutom den svåraste varianten. Detta då även fadern talade tyska och talade om hur den germanska ordningskulturen var den högststående i världen vilket Peter ville ta del av och som han dessutom såg bevis för. Peter tog dessutom upp ett intresse för att studera tyska filosofer; däribland Friedrich Nietzsche som jämte Adolf Hitler var den tysk som gjorde störst intryck på honom (Gardell, 2015, s. 32). Peter hade även ett stort musikintresse, speciellt elbassspelandet vilket så småningom utvecklades till två karriärer; basist och basbyggare efter sin tid på musiklinjen. Han spelade på en del klubbscener, spelade i coverband och byggde sina instrument själv, för att få det perfekta ljudet. Peter Mangs fann sitt uttryck, både som basbyggare och musikaliskt (Gardell, 2015, s. 35). Men så småningom tog musikkarriären slut i samband med bandets splittring, där resterande bandmedlemmar fortsatte vidare individuellt och tog musikvärlden med storm och succé på olika sätt. Peter kvarblev däremot ensam, i en tyst lägenhet med sitt långa hår, piercad tunga och vita ögonlinser, med tankesättet att i princip ingenting fungerade i längden (Gardell, 2015, ss. 35-36).

Mangs sista hopp var flytten till sin far i USA 1996. Där hans vision med flytten var att starta ett företag, där han skulle ta upp drömmen med musiken ytterligare, designa och bygga elbasar samt gå för egen karriär. Detta var utan någon vidare succé i båda aspekterna (Gardell, 2015, ss. 37-42). Under tiden i USA gjorde han i stället en tydlig iakttagelse. Vilket var hur det var skillnad på folk och folk, där skillnaderna mellan rikedom och fattigdom var påfallande. Likaså att skillnaderna i rikedom och status syntes utanpå; på hudfärg och stil. För Peter var det dessutom tydligt att svarta, vita, mexikaner och judar är helt olika. Svarta och vita var inte menade att leva tillsammans (Gardell, 2015, ss. 37-38).

Mangs tid i USA med sin far tog honom bort från hans tidigare vanor. Olaterna, de vanor hans far ansåg dåliga togs ur honom, han klippte hans hår, lärde honom ordning, värdet av disciplin, skolade honom i vapen användning och innebörden av rätten att bära vapen. Där han dessutom förespråkade för sina ideologiska tankar om nationalism, antikommunism, militärskolning samt om den germanska linjen (Gardell, 2015, ss. 53-58). Fadern tog med honom på olika vapenmässor där olika dokumentärfilmer och böcker såldes, där det var speciellt *Turner Diaries*, en raskrigsroman som cirkulerade som väckte starkt intresse hos Peter. Boken skrevs under pseudonym av William Pierce, ledare av avantgardistiska naziströrelsen National Alliance och är en av efterkrigstidens viktigaste vit-makt ideologer. Boken hade skrivits i syfte att i underhållningsform ge raskrigare inspiration och idéer kring vad som kan göras. Verket inspirerade rader av raskrigare både i USA och Europa som bland annat Aryan revolutionary army, David Lane, Anders Behring Breivik och vitt ariskt motstånd, där Peter skulle förhålla sig till dem alla (Gardell, 2015, ss. 59-60). Peter blev dessutom djupt inspirerade av *den germanska filosofin* som talade om hur inget problem kan lösas utan idéer som är politiskt inkorrekta, och hur demokrati är en förlegad idé då den via fyraprocentsspärren medför att de politiskt inkorrekta aldrig ges tillträde till den politiska maktens korridorer. Endast våld är lösningen på detta problem i mål att upphäva systemet vilket Mangs instämmer på (Gardell, 2015, s. 105).

Peter flyttade senare tillbaka till Sverige men han var inte densamma sedan han lämnade USA, och det var inte Malmö stad heller. Peter hade trots sina misslyckade år såväl socialt som musikalt, blivit en man, lärt sig att ha mer framåtanda, tog inte längre offrets perspektiv. Han hade fått med sig mycket och ansåg att svenskarna under århundrade gått med på vad som helst, utan att protestera. Nu hade Malmö stad översvämmat med nysvenskar även kallat icke-svenskar, som inte kunde bete sig, sådana som aldrig kan bli svenskar oavsett om de har svenskt pass eller inte, eller är födda här eller inte. I Peter Mangs område bodde det även en del invandrare från Polen och Danmark, men det var inga problem med dem, de var vita och tillhörde inte den sorts invandrare som behövdes exkluderas. Moment efter moment gällande invandrarnas sätt att vara samt talandet av olika språk som skapade oordning väckte ilska hos Mangs (Gardell, 2015, ss. 78-79). Peter började med att vandalisera bilar, ägda av dem han ansåg inte hörde hemma i hans områden, talade illa om invandrare, kallade dem för apor, löss, råttor tillsammans med en barndomsvän som höll med om åsikterna (Gardell, 2015, ss. 79-80). De som däremot inte höll med var hans romantiska intressen som fallerade så fort politik

och saknaden av empati blev ett samtalsämne. Detta höll Peter däremot inte med om, utan han, likt Hitler, hade en utvecklad förmåga till empati (Gardell, 2015, s. 84).

Det som sedan blev startskottet var situationen när Peter kände sig hotad av ett gäng invandrare när han hade varit för icke diskret och blänt på dem för mycket. Trots att han lyckades komma undan insåg han att han måste göra verklighet av raskriget och inleda sin verksamhet då det var sättet att skydda sig på. Han satte fokuset på att primärt städa bort skräpet från gatorna (Gardell, 2015, s. 85). Morden skulle bli en inledning på den skadan attackerna syftar till att tillföra de som raskrigaren utpekat som fiender. Genom att skjuta en av de andra, skulle de bli än mer stigmatiserade, associerade till kriminaliteten, till de som trasar sönder samhället, som problemet som måste tas bort för att de goda och trygga samhället ska kunna skapas (Gardell, 2015, s. 154) Peter läste på om Joseph Paul Franklin, förespråkare för raskrigen, som blev en stor idol för honom, där han dessutom hittade en svensk Joseph Paul Franklin i Lasermannen som han fann intresse för. Där han även fann hans taktik genialisk med tanke att utföra liknande. Han skaffade dessutom vapenlicens och smugglade in vapen från USA med faderns hjälp. 2003 var han färdig och klar för att starta sitt raskrig (Gardell, 2015, ss. 87-93, 107).

Mangs raskrig pågick i cirka 7 år, där han dessutom ljög sig till en sjukskrivning med motivet att han led av asperger syndrom, ett syndrom som han ansågs hylla, allt för att kunna dedicera sig till sitt raskrig på fulltid (Gardell, 2015, s. 198). Till slut greps han kvällen den 6 november 2010. Åtalet mot Peter Mangs väcktes däremot inte förens under 2012 där han efter 21 åtalpunkter till slut dömdes för två mord, fem mordförsök och dessutom för förberedelse till misshandel och övergrepp i rättssak. Däremot anses Peter Mangs möjligen vara kopplad till fler fall av mordförsök men som det inte finns tillräckligt för bevisning för. Peter Mangs dömdes till livstids fängelse (Gardell, 2015, ss. 301,305)

2.2 Tidigare forskning.

I detta avsnitt presenteras tidigare forskning kring ämnen som är relevant för denna studie. Detta omfattar arbeten om hur högerpopulismen har påverkat rasistiskt våld samt en analys kring främlingsfientligt och rasistiskt motiverade hatbrott i Sveriges storstadskommuner.

2.2.1 “En ensam galning”

- Med Folkligt stöd och utstuderad ideologi. Om högerpopulismens påverkan på rasistiskt våld

”En ensam galning” - med folkligt stöd och utstuderad ideologi. Om högerpopulismens påverkan på rasistiskt våld” är en studie av Linn Jönsson från HT2021 vid Lunds universitet. Syftet med studien är att undersöka sambandet mellan högerextremistiska våldet och dess eventuella koppling till den växande radikal högerpopulismen i politiken (Jönsson, 2021, s. 2). Den valda metoden för arbetet är en mixed methods-design där kvantitativa och kvalitativa angreppssätt kombineras. Den kvantitativa delen i studien utgörs av en regressionsanalys som ska visa sambandet mellan väljarstödet för RHP-partier, med fokus på SD och antal hatbrott med rasistiska/främlingsfientliga motiv i Stockholm, Göteborg och Malmö. Den kvalitativa delen består av motivförklaringar av tre fall av rasistiska våldsdåd (Jönsson, 2021, ss. 10-11).

Studiens kvantitativa del som utgörs av regressionsanalysen visade på att det finns ett positivt linjärt samband mellan stödet för SD och antalet rasistiska hatbrott på nationell nivå (Jönsson, 2021, s. 16). Även visas detta på kommunnivå i Göteborg och Malmö, med Stockholm som undantag. (Jönsson, 2021, ss. 18-20). Resultatet av studiens andra del som omfattade fallstudierna av individerna John Ausonius, Peter Mangs och Anton Lundin Pettersson tyder på en viss koppling mellan radikal högerpopulism i politiken och rasistiskt våld på en individnivå. Den första studien om John Ausonius ger stöd för idén och studiens frågeställning där det framgår att Ausonius tydligt upplever en mycket nära koppling mellan Ny demokratis budskap och sin egen ideologi, där han inspirerats av dem. (Jönsson, 2021, ss. 21-22).

I den andra fallstudien gällande Peter Mangs är däremot resultatet något tvetydigt. Det framstår finnas ett samband där Peter Mangs dåd var förknippade med Sverigedemokraternas samtida intensiva valkampanj. Däremot nekade Mangs att SD var en del av motivförklaringen (Jönsson, 2021, ss. 24-25). Den slutliga fallstudiens resultat rådande Anton Lundin Pettersson ger stöd för hypotesen. Anton Lundin Pettersson ansågs ha haft en ”sverigedemokratisk världsbild” vilket är belägg för att han sympatiserade med ett RHT-parti och påverkades av sverigedemokraternas politik (Jönsson, 2021, ss. 25-27).

Slutligen har detta arbete en tydlig koppling till mitt arbete. Detta i samband med att denna

studie i likhet till min bland annat undersöker orsakskriterier till rasistiskt våld med politiskt fokus vilket kommer diskuteras senare i detta arbete. Samt har även individerna mitt arbete har som syfte att analysera en koppling till denna studies syfte vilket gör den relevant.

2.2.2 Hatbrott och invandring

- En analys av främlingsfientligt och rasistiskt motiverade hatbrott i Sveriges storstadskommuner 2007–2014

Denna C uppsats av Johanna Malmström och Sofia Herlitz från Mittuniversitet 2016 har som syfte att beskriva förändringar och skillnader i de främlingsfientligt/rasistiskt motiverade hatbrottsanmälningarnas utveckling i Sverige, åren 2004–2014. Syftet är även att analysera dess samband med invandring, befolkningssammansättning och socioekonomiska faktorer som arbetslöshet, utbildningsnivå, medianinkomst och biståndsmottagande (Johanna Malmström, 2016, s. 15). Den valda metoden för arbetet var en kvantitativ studie där även en tidsföljdsstudie används där data som är insamlat av andra analyseras (Johanna Malmström, 2016, s. 16). Denna data syftar på insamlad material såsom information och statistik från olika myndigheter som analyseras med hjälp av korrelations- och regressionsanalyser (Johanna Malmström, 2016, s. 2).

Resultatet visade på ett samband mellan antal hatbrottsanmälningar med främlingsfientligt/rasistiskt motiv och antal invandringar. Där även påverkan antalet invandringar hade på antalet hatbrottsanmälningar med främlingsfientligt/rasistiskt motiv var starkare än de socioekonomiska faktorerna. Effekten som antalet invandringar hade på antalet hatbrottsanmälningar med främlingsfientligt/rasistiskt motiv påverkades dock av förändringar i befolkningssammansättningen. En slutsats som drogs var att en väl fungerande integration kan vara en viktig strategi i det preventiva arbetet mot främlingsfientligt/rasistiskt motiverade hatbrott (Johanna Malmström, 2016, s. 2).

Detta arbete har en koppling till mitt arbete på följande sätt att båda arbeten kretsar kring ämnet om hatbrott och främlingsfientliga brott. Dessutom stämmer även tidsintervallet in på tidsperioden en av individerna, Peter Mangs, som mitt arbete har som syfte att analysera.

2.3 Teori.

Detta arbete utgår från att besvara och analysera de två valda individerna utifrån de två teorierna; neutraliseringsteknikerna och strainteorin. Dessa utvalda teorier har som syfte att ge en fördjupad klarhet kring John Ausonius (Lasermannen) och Peter Mangs orsaker till handling samt hur de ställer sig till sina handlingar. I detta avsnitt ska dessa teorier presenteras och förklaras med relevanta begrepp och delar inom de valda teorierna.

2.3.1 Strainteorin

Strainteorin är sociologiska teorin om hur en konflikt mellan mål och medel hos en individ kan leda till brottslighet. Detta i form av att när en individ exempelvis inte når sina eller samhällets mål, bara får negativ feedback och/eller förlorar något som den uppskattar, skapas en kedja av negativa känslor som dessutom kan vara väldigt pressande. Dessa negativa känslor kan beskrivas som en sorts frustration, även kallat strain vilket kan leda en individ till att begå brott, där strain kan framkalla föreställningen att det aktuella problemet enbart går att lösa genom kriminella handlingar (Andersson, 2021, ss. 91-93).

Strain kan hanteras på olika sätt, vilket är följande tekniker;

Konformitet- Strävan efter de etablerade målen genom medel de förfogar över, men upplever strain på grund av brist på intellektuella, ekonomiska eller sociala resurser.

Innovation- Strävan efter de etablerade målen trots brist på faktiska medel att uppnå dessa. Leder ofta till brottslighet där individen hittar alternativa sätt eller medel.

Ritualism- Individer som har förlorat målen ur sikte och är allmänt passiva i sin roll

Retreatism- Ersätter samhällets etablerade mål och medel genom undvikande, exempelvis genom medel som är olagliga

Uppror- Individer som revolterat mot målen och medel. Likt retreatism, men i stället för att stå utanför samhället vill de ha annan social ordning, vilket ofta slutar i lagöverträdelser genom terrorism eller ringare fall såsom graffitti (Sarnecki, 2017, s. 75).

Strainteorin är alltså teorin om hur konflikt mellan mål och medel hos en individ kan leda till frustrationen strain vilket kan hanteras på olika sätt som kan leda till olika typer/grader av kriminalitet. De olika teknikerna kan dessutom samverka, där en individ använder sig av flera. Teorin ger en förståelse kring hur misslyckanden, negativ feedback och annat kan leda en individen in i kriminella världar samt hur strain och hanteringen av den kan vara en orsak till

handlingar och val. Syftet med användningen av denna teori i detta arbete blir att kunna analysera om John Ausonius och Peter Mangs handlingar går att se som en reaktion av frustrationen strain. Med koppling till negativa upplevelser i livet, misslyckande, negativ feedback i deras liv som orsak till deras handlingar och hantering av frustrationen.

2.3.2 Neutraliseringsteknikerna

Den andra teorin som detta arbete använder är neutraliseringsteknikerna. Denna teori handlar generellt om att stänga av sin moralkompass, eller känslan av vad som rätt eller fel. Teorin menar på att individen kan neutralisera sina moraliska tankar genom så kallade tankemönster. Dessa tankemönster är listade som fem olika tankemönster en individ kan ha för att rättfärdiga sina handlingar och på så sätt inte skuldbelägga sig själv (Andersson, 2021, s. 101). Dessa tekniker är följande;

Förnekande av ansvar- När individen som begår en brottslig handling inte ser handlingen i sig som avvikande utan mer som något nödvändigt eller möjligen en olycka (Andersson, 2021).

Förnekande av skada- När individen anser att brottet skulle innebära en minimal eller obefintlig skada för offret eller dennes egendom (Andersson, 2021, s. 103)

Förnekande av offer- När individen anser att offret bidragit till sin egen viktimering. Denna teknik innebär inte att individen förnekar eller förminskar sin delaktighet i brottet, utan individen skuldbelägger offret, att offret förtjänar det som hen blivit utsatt för (Andersson, 2021, s. 104)

Fördömande av de som fördömer- När individen förskjuter fokus från det egna brottet till de personer eller myndigheter som eventuellt fördömer handlingen (Andersson, 2021, s. 104)

Åberopande av högre lojaliteter- När individen, som känner en stark tillhörighet till en social grupp upplever förpliktelse att följa gruppens normer och värderingar. Exempel på dessa är familj, släkt, vänner, klaner, gäng eller liknande (Andersson, 2021, s. 104).

Neutraliseringsteknikerna är sammanfattningsvis teorin om hur en individ kan neutralisera sina moraliska tankar genom de fem olika teknikerna listade ovan. Denna teori ger alltså en

inblick kring hur individerna ställer sig till sina brott, om hur deras moralkompass spelar in samt hur de iså fall rättfärdigar dem. Syftet med användningen av denna teori i detta arbete är att analysera just hur John Ausonius och Peter Mangs legitimerar och förklarar sina handlingar utifrån neutraliseringsteknikerna. Där teorins olika tekniker ger en ståndpunkt kring deras samvete och synpunkt.

3. Resultat

I detta avsnitt kommer frågeställningarna arbetet har som syfte att besvara presenteras och analyseras. Detta i kronologisk ordning där teorierna strainteorin och neutraliseringsteknikerna ska presenteras i koppling till respektive individ; John Ausonius och sedan Peter Mangs.

3.1 Hur kan John Ausonius handlingar förklaras av strainteorin och neutraliseringsteknikerna utifrån boken "Lasermannen- en berättelse om Sverige"?

John Ausonius liv gällande känslor, tankar och händelser gick gradvis med åren utför. Där hans handlingar kan kopplas till hanteringen av den återkommande frustrationen kring hans liv. Hans frustration fick sin framväxt i olika stadier i hans liv, där hans slutliga hanteringen av den visar på en sammankoppling till somliga av strainteorins tekniker; *konformitet, innovation, ritualism, retreatism och uppror*.

I John Ausonius liv var negativ feedback något han utsattes för i tidig ålder, som även kom att sätta grund för frustrationen han kände vilket genom åren vändes till ett självhat. Dessa situationer handlade främst om människor i hans omgivning som tidigt gjorde skillnad på honom gentemot andra blonda svenska barn. Han berättar om två av dessa händelser, där han som litet barn blev utstött av barnen i grannskapet där barnen valde bort honom, och senare incident där han blev illa behandlad av ungdomar i hans omgivning och blev kallad kränkande ord såsom "svarting". Ausonius reagerade men i slutändan var det han som fick största skulden av både hans egna och grannskapsbarnens föräldrar (Tamas, 2002, s. 59). Vid ett senare tillfälle vid skolstart blev han en ytterligare gång kallad för rasistiska ord. Denna incident resulterade i en känsla av utanförskap. Han berättar att han dessutom var den enda svarthåriga på sin före detta skola vilket gjorde det svårt för honom att känna trygghet i sin miljö (Tamas, 2002, s. 80). Att under livet leva med en känsla av att inte höra hemma, skilja sig från resten, känna utanförskap och få en kedja av negativ feedback väckte John Ausonius frustration vilket han uttryckte genom att säga;

"Jag är trött på att vara tysk. Jag vill bli svensk. Jag vill vara som alla andra. Jag vill känna mig hemma. Jag vill inte att folk ska tänka på mig som den där svarthåriga tysken" (Tamas, 2002, s. 143)

Senare lyckades han hitta tryggare platser hos goda vänner. Däremot tog han bland annat beslutet att följa i sin väns fotspår med att hoppa av skolan trots sin akademiska förmåga, med motiveringen att ta slut på plikterna och lära sig om livet på egen hand (Tamas, 2002, ss. 115-116). Detta beslut kom däremot att påverka hans liv till det negativa. Där han var tvungen att arbeta på jobb han inte trivdes med. Hans dröm om att utveckla sig och i sin kreativitet hade gått fel, där de senaste året var misslyckad och förlorad tid där förhoppningarna om en ny frihet bortom skolans tvång inte uppfylldes (Tamas, 2002, s. 121). I samband med att han dessutom hade drömmar och mål om att komma in på ingenjörsprogrammet på Kungliga Tekniska högskolan, KTH var det tydligt att medlen inte längre fanns för att uppnå målet. (Tamas, 2002, s. 115).

När Ausonius sedan tog sig ann försöket att återta sin utbildning var det brist på ekonomiska resurser som satte stopp. Där han fick lägga fokuset på andra typer av kurser än sitt riktiga mål med högskolan på grund av att han inte hade vare sig gymnasieexamen eller ekonomin för att läsa upp betygen. När han sedan beslutade sig för att läsa upp betygen på Komvux dröjde det inte länge förrän det inte höll och pengarna tog slut (Tamas, 2002, s. 137).

Ekonomiska bristerna där han hade brist på medel i Johns liv ledde till mycket svåra instabila känslomoment. Beviset på detta var hans tvångsinläggningar på sjukhuset vid två tillfällen, där han trots sin lycka att äntligen komma in på KHT inte kunde fullfölja sina ytterligare mål på grund av ekonomiska svårigheter (Tamas, 2002, ss. 155-164). Det var främst dessa ekonomiska bekymmer som först ledde honom till att vända sig till den kriminella världen där han baserat på strainteorin hanterade sina brister på ekonomiska medel genom *Innovation*; att sträva efter målen trots brist på faktiska medel som ofta leder till brottslighet där individen hittar alternativa sätt eller medel.

Johns alternativa medel och sätt i form av bankrån och bedrägerier gav honom inte tillräckligt. Utan ytterligare gånger under livet var han åter tillbaka i en svår ekonomisk kris, vilket resulterade i sämre psykisk hälsa och beteende gentemot andra i sin omgivning. Hans frustration, hans missnöje, hans strain över negativ feedback från kvinnor, ekonomiska kriser, en krympande socialkrets blev så pass stor att hans frustration alltmer gjorde honom till en våldsam person (Tamas, 2002, ss. 201-202). Vilket uttrycks i följande citat;

”Tidigare hade Johns smärta och ilska vänts inåt, mot honom själv. Nu började han bli ett problem för omgivningen” (Tamas, 2002, s. 165)

Att Johns frustration och våldsamt till slut vände sig mot invandrarhat och främlingsfientlighet kan även det kopplas till bristen på medel att nå ännu ett av hans mål; att passa in. John gjorde allt för att inte förknippas med sin utländskbakgrund, att bli sedd som svensk. Han ändrade sitt namn, färgade sitt hår, allt för att bli en blond svensk (Tamas, 2002, s. 230). Dessutom vände han frustrationen om att inte bli sedd som alla andra till mer bränsle för att passa in inom den rådande åsiktskorridoren. Han fick ständigt höra hur svenskar klagade och yttrade sig negativt kring invandrare och deras beteende. Han höll med om dessa, höll med om att det var deras fel att Sveriges ekonomiska situation såg ut som den gör, han resonerade kring att det svenska folket höll med, att det fanns politiskt stöd för hans åsikter och agerande (Tamas, 2002, s. 54). Hans rådande frustration vände sig alltså mot hatet till invandrare där han valde att hantera sin strain via *uppror*. Där han sökte att göra ändring i den sociala ordningen för att göra en skillnad kring invandraraspekten.

John Ausonius kriminella handlingar resulterade i 10 erkända attentat, 20 bankrån och försök till bankrån. Med fokus på neutralisationsteknikernas tekniker; *förnekande av ansvar*, *förnekande av skada*, *förnekande av offer*, *förnekande av de som fördömer* samt *åberopande av högre lojaliteter* tyder hans olika uttalanden på hur han ställer sig kring sina dåd. Efter John Ausonius gripande 1992 nekade han till en början för samtliga anklagelser, där han inte ville ta ansvaret för sina handlingar. Han gjorde dessutom ett antal försök att fly undan och var delaktig i en rad incidenter där han misshandlade sina juridiska biträden. Det var inte förens augusti 2000 som han erkände de tio attentaten, tjugo bankrånen och försök till bankrån trots redan fällda domar (Tamas, 2002, ss. 396-397). Det dröjde alltså cirka 8 år efter första attentatet förens Ausonius kom till svars och uttalade sig kring sina handlingar. Med neutraliseringsteknikerna i fokus har Ausonius haft spår av användning av teorins olika tekniker för att rättfärdiga sina handlingar. I samband med personundersökningar hade Ausonius gällande en fråga om vad han ansåg om attentaten svarat att;

”Som invandrare i Sverige får man räkna med att bli skjuten precis som bankkassörskorna måste vara inställda på att bli rånade” (Tamas, 2002, s. 397)

Ausonius visar tydligt på att han anser att attentat med invandraroffer är något rättfärdigande och något man bör vara beredd på. Vilket tyder på användningen av neutraliseringsteknikernas tredje teknik gällande *förnekande av offer* där individen anser att offret bidragit till sin egen viktimisering. Han anser mer eller mindre att offret bidragit till sin

egen viktimitsering genom att i själva verket vara invandrare, eller ha utseendet som kännetecknar en invandrare. Dessutom är även den första tekniken med *förnekande av ansvar* aktuell, med dess innebörd om hur individen inte ser handlingen i sig som avvikande utan mer som något nödvändigt eller möjligen en olycka. Ausonius hävdar att attentaten inte är något avvikande utan ser det som sagt som något rättfärdigande och nästintill vardagligt. Ausonius visar även tecken på teknikerna *förnekande av offer* och *förnekande av ansvar* genom att säga;

”Dom höll ju på med skumraskaffärer allihop. Den som inte var kriminella utnyttjade ju systemet. Dom ville inte passa in. Dom umgicks med varandra. Dom ville inte lära sig svenska. Jag föraktade dem” (Tamas, 2002, s. 54)

Även här rättfärdigar han sina brott och hatet gentemot invandrare med tankesättet att de inte bidrog till något positivt för samhället utan bara bidrog med att utnyttja systemet, vägra integrera sig och hålla på med skumraskaffärer. Alltså var dåden något som ansågs nödvändigt där offren bidrog till sin egen viktimisering.

Dessutom trycker Ausonius på aspekten att han inte var ensam med hans åsikter och syn på invandrare vilket kan kopplas till tekniken gällande *åberopande av högre lojaliteter*. Som handlar om när individen, som känner en stark tillhörighet till en social grupp upplever förpliktelse att följa gruppens normer och värderingar. I John Ausonius fall saknade han tillhörighet och var offer för utanförskap under en del moment i livet. Han präglades av ensamhet vilket var en bidragande faktor till hans desperata strävan för tillhörighet. Denna sträva kan vara orsak till att han även rättfärdigade hans handlingar som *ett åberopande av högre lojaliteter*, neutraliseringsteknikerna femte teknik, där han följde samhället och dåtidens rådande normer och värderingar med invandrarhat och invandrarfientlighet. Vilket han uttrycker i följande citat;

”Dessutom var det inte bara jag som ogillade dem. Det fanns en hel del svenskar som ogillade invandrare. Det finns ju visst politiskt stöd också” (Tamas, 2002, s. 54)

John Ausonius ansåg att hans handling var en tjänst till det svenska samhället. Han agerade för att både ta del av rådande samhällstiden och den negativa debatten kring invandrare men främst för att göra något åt situationen, för samhällets bästa.

I sin helhet var John Ausonius en individ som präglades av frustration, skapad av negativ feedback, självhat, brist på relationer, bristen på medel att nå målen med utbildning och att bli sedd som svensk. Han vände sin frustration mot invandrare och den rådande samhällsdebatten genom att både ta till *innovation* för att få ekonomiska medel och i slutändan *uppror* där han ville ändra samhällsordningen. I koppling till det rättfärdigade han sina handlingar genom att ta till *förnekande av offer* genom att anse att offren bidrog till sin egen viktimisering, samt *förnekande av ansvar* där han ansåg att dödandet och skjutningen av invandrare var något vardagligt som bör förväntas. I slutändan var Ausonius handlingar däremot ett sätt att hitta tillhörighet i samhället och den rådande synen kring invandrare. Han tog till *åberopande av högre lojaliteter* genom att rättfärdiga sin gärning i den riktning att hans handlingar var en förtjänst för hela samhället. Detta genom att ta bort och skrämna de som samhället ansåg vara problemet och grunden till aktuella otryggheter.

3.2 Hur kan Peter Mangs handlingar förklaras av strainteorin och neutraliseringsteknikerna utifrån boken "Raskrigaren-seriemördaren Peter Mangs"?

Peter Mangs liv var inte till en början präglad av misslyckande och bristande mål. Utan Mangs var en individ som till en början hade en god bild om potentialen till ett gott liv. Hans liv gick däremot långsamt mot en växande frustration som kom att bli en bidragande faktor till hans handlingar. I Peter Mangs liv var det olika stadier i livet som frustrationen fick sin framväxt i. Med fokus på strainteorins tekniker; *konformitet, innovation, ritualism, retreatism och uppror*, kan man koppla hans hantering av den återkommande frustrationen till somliga tekniker.

Som nämnt ovan var Peter Mangs liv inte till en början präglad av misslyckande och bristande mål. Utan Mangs var en individ som hade en god bild om potentialen till ett gott liv. Han hade bland annat en del intressen som låg i fokus gällande hans mål i framtiden. Till en början riktades intresset till sådant som sport, där han strävade efter att uppnå toppen både i fotbollsintresset och taekwondointresset. Men det blev musiken som var hans allra största vilja. Han fann sitt uttryck både som bas byggare och musikaliskt där hans strävan i livet var att lyckas inom dessa. Han dedikerade sin tid till att satsa helhjärtat på musiken men i slutändan fallerade det, och målet om musiken var utom räckhåll. Detta genererade stor

frustration för Peter, speciellt med tanke på att han var ensam att inte lyckas bland de som siktade efter samma mål, något som även resulterade i form av depression vilket beskrivs i följande citat;

”Därute pågick livet. Peter satt ensam. Gick inte upp ur soffan. Tände inte lamporna [..]. Det började synas ett mönster, tyckte Peter. Ingenting fungerade i längden” (Gardell, 2015, s. 36)

I samband med sin likt depressiva period i livet gjorde Peter sitt avgörande beslut; flytten till USA. Där tog han upp sina sista förhoppningar om att nå sina musikaliska mål i livet, detta resulterade däremot återigen i ett misslyckande. Ett misslyckande som i stället vände honom mot att hitta andra intressen att fördjupa sig i, vilket i Peter Mangs fall handlade om influenserna av sin fader och olika extremistiska kretsar (Gardell, 2015, ss. 53-60). När Peter Mangs senare flyttade tillbaka till Sverige var han en förändrad man, som såg på det svenska samhället med högerextremistiska ögon. Han hade däremot i koppling till strainteorin inte nått målet i sitt liv och präglades av misslyckanden, vilket alltmer väckte frustration. Han hade ingen vidare socialkrets, inga romantiska förhållanden som höll och ekonomin räckte inte till. Han var frustrerade kring detta och sammankopplade den frustration till hans frustration gällande utländska människor runt omkring honom.

”Han fick utlopp för sin ilska. Vad hade alla dessa utlänningar här att göra? [..] Inte var de kapabla till att livnära sig själva, heller. De levde på svenskarna och gav inget i gengäld. Det retade Peter. Själv gick han på socialbidrag. Det retade honom också” (Gardell, 2015, s. 79)

En situation som lyfts i detta citat som genererade stor frustration hos Peter Mangs var även hur han själv på grund av sina misslyckade år och försök till att nå sina mål i livet hamnat i en sämre ekonomisk situationen och behövde leva på sociala bidrag. Något han kritiserade och ansåg att invandrare gjorde. Att helt enkelt var i en levnadssituation där han begick och levde på ett visst sätt likt de folk han kritiserade var alltså något frustrerande för Peter, en frustration som resulterade i än mer hat. Peter Mangs frustration, hans strain över en kedjehändelser i sitt liv med grund i ensamhet och misslyckande resulterade i stigande hatet som till slut resulterade i ett raskrig, starten av en verksamhet, som gav hans liv mening, spänning och makt, som han även kallade ett uppror. Detta *uppror* sammanträder med strainteorins teori om hanteringen av strain i form av *uppror*. Där individen revolterar mot mål och medel, där de

strävar efter en annan social ordning. I Peter Mangs raskrig var målet att etablera ett samhälle utan de han ansåg vara skräp för den sociala ordningen, driva ut dem (Gardell, 2015, ss. 85,). Dessutom kan man resonera kring att han tog till tekniken *uppror* samtidigt som han även tog till *innovation*. Där Peter Mangs till en början även såg sina dåd som en möjlighet att tjäna pengar genom att råna sina offer och sedan döda dem (Gardell, 2015, ss. 21-24). Detta tyder på att hans försämrade ekonomiska läge även ledde honom till att både ta till *innovation* och *uppror* i ett.

Peter Mangs motiv till hans handlingar var att starta ett så kallat raskrig, ett hänsynslöst raskrig. Hans handlingar resulterade i omkring 21 åtalspunkter där han till slut dömdes för två mord, fem mordförsök och dessutom för förberedelse till misshandel och övergrepp i rättsak (Gardell, 2015, s. 301). Med fokus på neutralisationsteknikernas tekniker; *förnekande av ansvar*; *förnekande av skada*; *förnekande av offer*; *förnekande av de som fördömer* samt *åberopande av högre lojaliteter* tyder hans olika uttalanden på hur han ställer sig kring sina dåd. Peter Mangs tog tidigt ställning kring hur han skulle ställa sig kring sina handlingar. Under rättegångsprocessen och förhören demonstrerade han på avståndstagande, sitt förakt, med inställningen att han inte behövde förklara sig, då alla redan hade förstått. Han visade på det exemplariska beteendet för den som åker fast för asymmetrisk krigsföring; visa inget medlidande för offret. (Gardell, 2015, s. 304). Under tiden Peter Mangs utförde sina handlingar tydde allt fler saker på just detta; hur han inte visade något medlidande för hans offer. Till en vän, som vid den tiden inte hade fått det på svart och vitt att Peter Mangs låg bakom de morderna som skakade Malmö stad sa han;

”Ja den jävla apan, han fick vad han skulle ha” (Gardell, 2015, s. 163)

Peter Mangs attityd under rättegångsprocessen samt hans kommentarer kring dåden ovan tyder på användningen av den tredje tekniken gällande *förnekande av offer*. Där individen anser att offret bidragit till sin egen viktimisering. Vilket Mangs tydlig ansåg då offren, de utsatta i fråga för hans handlingar bidrog till sin egen viktimisering, som han uttrycker genom att säga att offret fick vad han skulle ha, samtidigt som han dessutom avhumaniserar hans offer. Även tyder hans val av ord gällande motivet kring hans handlingar, på användningen av tanketekniken *förnekande av offer*, där han anser att hans offer är skräp som ska städas bort ur samhällsordningen (Gardell, 2015, s. 85). Med andra ord gjorde Mangs det som han ansåg nödvändigt och på så vis ligger inte den primära skulden på honom, utan på offren själva med

tanke på att de är dem som är felet, och det är de samt bland annat deras beteende som står i orsak till att Peter Mangs inlett detta raskrig. Detta resonemang och följande citat tyder även på att Peter Mangs använder sig av den andra tekniken gällande *förnekande av ansvar*;

”Vänlighet och osjälviskhet leder till den ariska rasens död. Extrem brutalitet är nödvändig”
(Gardell, 2015, s. 99)

Neutralisationsteknikernas *förnekande av ansvar* handlar om just det Peter Mangs uttrycker i detta citat; att brottet anses som något nödvändigt och inte avvikande. För Peter Mangs var extrem brutalitet, att ta liv för att tjäna högre syfte nödvändigt. Av sina närstående beskrev han som att han handlade i nationens försvar och även hans fader intygade på att han uppskattade sin sons försök att göra något åt rådande elände (Gardell, 2015, s. 52). Peter fick alltså stöd från omgivningen där de, tillsammans med hans ideologiska tro ansåg det vara nödvändigt att ta till dessa handlingar för att rädda framtiden och den ariska rasen. Peter Mangs kände stark tillhörighet till den högerextremistiska rörelsen. Där hans handling var ett medel att tjäna den högerextremistiska rörelsens mål. Därmed kan även detta citat ses som att han i viss mån dessutom använder den femte neutralisationstekniken *åberopande av högre lojalitet*. Där Peter Mangs på grund av sin starka tillhörighet till denna grupp även agerade på förpliktelse att följa gruppens värderingar, och bli en individ som agerar för en större grupps ändamål.

Sammantaget var Peter Mangs en individ som till en början hade en ljus och hoppfull framtid med drömmar och idéer. Däremot var den största grunden till hans frustrationen i livet, misslyckandet att uppnå dessa. Hans misslyckande vände honom i stället till andra intressen i livet vilket kom att bli högerextremistiska och nazistiska tankesätt och värderingar via sin far. I samband med att han dessutom hade en avsaknad av en social krets, romantiska förhållanden, ekonomisk brist samt levde omringad av de människor hans ideologier föraktade, invandrare, spädde Mangs frustration ytterligare. Han tog därmed till *uppror* där han strävade efter att ändra sociala ordningen samt *innovation* där han dessutom såg sina attentat som en möjlighet att råna sina offer och förbättra sin ekonomi. I koppling till detta rättfärdigar han sina handlingar genom *förnekande av ansvar*, *förnekande av offer* genom att anse att offret bidrog till sin egen viktigmisering samt slutligen *åberopande av högre lojaliteter*. Där hans handlingar dessutom var i linje med den högerextremistiska och nazistiska gruppens ändamål.

4. Diskussion

Syftet med detta arbete har varit att analysera John Ausonius och Peter Mangs utifrån respektive bok *Lasermannen- En berättelse om Sverige* och *Raskrigaren- Seriemördaren Peter Mangs*, utifrån teorierna strainteorin och neutraliseringsteknikerna. I detta avsnitt av arbetet innefattas en analysdel kring arbetets resultatdel, de slutsatser man kan dra utifrån arbetet och de två individerna; John Ausonius och Peter Mangs i relation till teorierna samt generella teman kring ämnet. Viktigt att poängtera är att arbetet endast har studerat två individer vilket endast gjorts utifrån respektive två böcker. Vilket ger ett för litet underlag för att dra generella slutsatser men ändå fungerar som ett medel för att kunna identifiera samt säga något om de bakomliggande faktorerna.

Resultatet av denna studies första resultat del har visat på att John Ausonius liv präglats av frustration där hanteringen av den resulterade i hans handlingar. Teorin som givit en förklaring till bakomliggande orsaker till detta har varit strainteorin. Strainteorin har visat på att John Ausonius till en början präglades av negativ feedback och utanförskap. Något som gav honom en negativ självbild, självhat och frustration kring det faktum att han inte hade det svenska utseendet. Det som senare kom att bli en faktor till hans frustration var misslyckandet kring beslutet att hoppa av skolan, som orsakade brist på ekonomiska medel. Detta valde han att hantera med tekniken *innovation* där han utförde ett antal bankrån. Däremot höll det inte och bristen på ekonomiska medel samt brist på sociala och romantiska relationer ledde hans frustration till aggression. I samband med hans frustration och självhat kring att inte bli sedd som en svensk, samt strävan att anpassa sig till åsiktskorridoren, födde ett hat mot invandrare där han till slut hanterade sin frustration via Uppror. Det som även gav en inblick kring hur John Ausonius resonerade kring sina handlingar var neutraliseringsteknikerna.

Neutraliseringsteknikerna har visat på att Ausonius använt sig av olika tekniker däribland; *förnekande av offer*, *förnekande av ansvar* och *åberopande av högre lojaliteter*. Ausonius hat och bild av invandrare ledde till att han ansåg att de bidrog till sin egen viktimisering. Dessutom tryckte Ausonius på med att han inte var ensam med sina åsikter.

Resultatet av studiens andra resultatdel har via strainteorin visat på att Peter Mangs liv präglades av frustration där hanteringen av den resulterat i hans handlingar. I Mangs liv var det misslyckandet och den ouppnåeliga drömmen om musiken som bidrog till hans frustration. Andra situationer som orsakade mer frustration var bristen på sociala relationer,

kärleksrelationer, bristande ekonomi samt ensamheten. I samband med dessa samt omgivningen med människor av utländsk påbrå som han störde sig på något enormt, valde han med tanke på sina politiska värderingar och invandrarhat att hantera frustrationen i form av uppror. Där han sökte ändra samhällsordningen. Samtidigt som han dessutom på grund av sin sämre ekonomiska situation tog till *uppror* och *innovation* i ett. Neutraliseringsteknikerna har dessutom visat hur Mangs resonerade kring sina handlingar och dessutom rättfärdigade dem med användningen av teknikerna *förnekande av ansvar*, *förnekande av offer* samt *åberopande av högre lojaliteter*. Mangs ansåg att offren bidrog till deras egen viktimisering samt att hans handlingar var något nödvändigt för att få bort dem som var felet i samhället. Slutligen var hans handlingar även ett medel för att bidra till en större grupps ändamål, i form av raskrig.

Dessa individers liv med teorierna i fokus, har strainteorin till att börja med visat att både Ausonius och Mangs var individer som präglades av misslyckande och misslyckade mål. Hade dessa individer exempelvis haft medel att uppnå deras drömmar och mål i livet hade det med stor sannolikhet resulterat i ett annat utfall. Även sådant som avsaknaden av sociala samt romantiska relationer och dessutom ekonomiska brister var något som drog dem till deras gränser. Där detta bidrog till att de saknade generell mening i livet. Däremot kan man tyda att det för Ausonius var frustrationen som blev en orsak till hans handlingar. Där det för Mangs i stället mer handlade om att frustrationen blev en utlösande faktor, de faktorerna som fick honom att besluta sig att starta sitt raskrig. Neutraliseringsteknikerna har dessutom visat att båda individerna använde sig av teknikerna *förnekande av offer*, *förnekande av ansvar* samt *åberopande av högre lojaliteter* för att rättfärdiga sina handlingar vilket dessutom säger en del kring deras resonemang bakom deras handlingar. Båda individerna hade liknande ställning kring hur de ansåg att offren bidrog till sin egen viktimisering, hur deras handlingar ansågs vara något nödvändigt som speciellt Peter Mangs tryckte på. Däremot visar förklaringen på varför individerna använde sig av *åberopande av lojaliteter* på en skillnad. För Ausonius handlade hans *åberopande av högre lojaliteter* om att hitta tillhörighet och acceptans efter att ha präglats av ensamhet och utanförskap, att agera för att bli en del av folket och de rådande värderingarna. Där det för Mangs i stället handlade om att agera medel för att tjäna den högerextremistiska rörelsens mål, en grupp han kände stark tillhörighet till. Hans handlingar blev ett agerande för en större grupps ändamål, med värderingar han starkt delade själv.

En ytterligare viktig aspekt är frågan om hur John Ausonius och Peter Mangs fick de politiska

värderingar dem hade. För John Ausonius handlade det främst om att han var en individ av sin tid. Han sökte gemenskap och acceptans, något han sökte finna genom att som sagt ta till rådande samhällsnormer och åsikter. Under Sveriges 90-tal blev invandrapolitiska frågor, invandrarfientlighet och kritik mycket aktuellt i samband med partiet Ny demokratis framväxt och dominans. Med tanke på att Ausonius som sagt präglades av ett självhat på grund av sådant som tidigare negativ feedback valde han att neka sitt utländska ursprung. I stället vände han hatet mot invandrare för att möjligen själv inte förknippas som en, i mål att dessutom hitta tillhörighet. Ausonius var kortfattat en sökare och en individ av sin tid, där samhällets rådande åsiktskorridor påverkade honom starkt. I Peter Mangs fall var det i stället andra faktorer som påverkade hans politiska värderingar. För Mangs handlade det främst om hans inspiration och påverkan av en viktig individ i hans liv; hans fader samt olika platser där han fann böcker och filmer med nazistiska och högerextremistiska inslag som kom att inspirera honom djupt. Peter Mangs var i det största ingen sökare, utan till skillnad från John Ausonius var han till en början och än idag en trogen och starkt övertygad nazist och högerextremist.

Arbetets resultatdel har haft fokuset på de två teorierna; strainteorin och neutraliseringsteknikerna. Strainteorin har givit ett gott förklaringsvärde för att uppnå syftet med studien. Där den visat på bakomliggande faktorer med både likheter och skillnader i individernas liv som lett dem till att känna den frustrationen som via sin hantering resulterade i deras handlingar. Även teorin om neutraliseringsteknikerna har givit en god förklaring till hur individerna ställer sig kring sina handlingar, där användningen av vissa tekniker dessutom ger förklaring till orsaker bakom deras agerande. Även om båda dessa teorier ger bra förklaringsvärde kunde andra teorier såsom socialisationsprocessen möjligen givit en djupare förklaring till de bidragande orsakerna till främst Peter Mangs handlingar. Detta med tanke på att strainteorin visat på mer utlösande orsaker i form av frustration. En teori såsom socialisationsprocessen hade i stället givit en mer djupgående orsaksförklaring med koppling till speciellt hans fader och olika media och böcker etcetera. Detta kan däremot inte sägas om studiens första individ; John Ausonius. Med tanke på att frustration var en av hans största bidragande faktorer till hans handlingar.

För att utveckla vidare på de orsaksfaktorer som identifierats i arbetet utifrån ett allmänt perspektiv så har individer som präglas av ensamhet, brist på medel och mål samt avsaknaden av både sociala och romantiska relationer, de faktorer som leder mot en desperation. En desperation för att förändra och även hitta en gemenskap. Denna desperation, konsekvensen

av avsaknaden av mening i livet är det som blir hotande hos en individ. Speciellt med tanke på att dessa ofta vänder sig till fientliga kretsar eller hamnar i kriminella handlingar, vilket tydligt var fallet med John Ausonius exempelvis. För andra individer som redan från start är känsliga för inkluderingen i fientliga kretsar är det i stället dessa faktorer som blir utlösande eller den faktorn som leder till en djupare anknytning. Tankesättet hos en individ med krossade eller frånvaro av drömmar, präglades av frustration och brist på medel att förändra sin rådande situation, kan alltså vara hotande för individerna själva och sedan i slutändan samhället, då de har större risk att agera för ändamålet för en större grupp. Då deras liv så vis får en större mening. Det är viktigt att samhället därmed jobbar för att göra en insats. Allt ifrån att försöka hjälpa individer att ha medel att nå målen, dämpa deras ensamhet och där människor runt omkring sträcker ut en hand för dem som lider av avsaknaden av sociala relationer.

En annan viktigt åtanke är att en sårbar individ blir sårbar för samhällets rådande värderingar. För John Ausonius skedde just detta. Där han via sin sårbarhet blev sårbar av det svenska samhället under 90-talet och rådande politiska värderingar. Peter Mangs var även han en individ som blev påverkad av det svenska samhällets bild under tidigt 2000-tal samt USA och olika högerextrema kretsar som han fick ta del av via pappan. Idag ser samhället något annorlunda ut. Invandrarfrågan är fortsatt något som talas om och diskuteras men samtidigt är det en debatt som nu pågått i flera årtionden. Men ändå aktuell, i samband med partier såsom Sverigedemokraterna som idag är det partiet med mest stöd i Sverige, som dessutom har invandrarkritiska frågor högt upp på agendan. Risken att ännu en laserman bildas finns alltid, vilket gör det viktigt att framtida studier fokuserar på att hitta olika åtgärder för att sårbara och frustrerade individer hindras från att hamna i fientliga åsikter och kretsar. Där det i slutändan även behövs hitta åtgärd för att dämpa högerextremistiska och nazistiska kretsar.

5. Sammanfattning.

Sveriges 90-tal samt tidigt 2000-tal var en otrygg period för en del svenska medborgare, med omfattning av invandrare och de med utländskt utseende. Rädslan, grundad i risken att de ute på offentlig plats skulle träffa på det lysande röda laserljuset som skulle ta slut på deras liv, med antingen Lasermannen, John Ausonius bakom lasersiktet. Eller av den individ som kom att kallas den nya Lasermannen, Peter Mangs.

Metoden som valts till detta arbete är en kvalitativ textanalys. Detta eftersom den möjliggör en djupare analys, vilket är användbart för att uppnå syftet. Metoden består av tre moment som arbetsprocessen utgått ifrån; reduktion av data (kodning), presentation av data (tematisering) samt slutsatser och verifiering (summering). Den kvalitativa textanalysens tre huvudmoment har utförts stegvis med respektive två böcker som arbetet utgår ifrån.

Syftet har varit att undersöka orsakerna till John Ausonius och Peter Mangs handlingar utifrån böckerna *Lasermannen- En berättelse om Sverige* och *Raskrigaren- Seriemördaren Peter Mangs*, utifrån teorierna strainteorin samt neutraliseringsteknikerna. Detta genom frågeställningarna;

- Hur kan John Ausonius handlingar förklaras av strainteorin och neutraliseringsteknikerna utifrån boken *Lasermannen- en berättelse om Sverige*?
- Hur kan Peter Mangs handlingar förklaras av strainteorin och neutraliseringsteknikerna utifrån boken *Raskrigaren- seriemördaren Peter Mangs*?

Frågan om invandring och invandringspolitik har länge varit ett omtalat ämne inom politiska- och samhällsdebatten. På 90-talet rapporterades det som ett samhällsproblem. Det beskrevs som att invandrarna var på väg att bli majoritet på vissa håll, vilket delar av befolkningen såg som skrämmande. Invandringskritiska partier och politiska debatten som råde påverkade synen på invandrare negativt. Under 2000-talet blev det en självklarhet att Sverige genomsyrades av strukturell diskriminering och rasism.

Arbetets resultat visade på att John Ausonius i koppling till strainteorin präglats av frustration i form av negativ feedback, misslyckande, brister på medel för att uppnå sina mål samt avsaknaden av sociala och romantiska relationer. Frustrationen ledde honom till att ta till både *Innovation* i form av bankrån och senare även uppror. Neutraliseringsteknikerna har dessutom

visat att han tar till tekniker såsom *förnekande av ansvar*, *förnekande av offer* samt *åberopande av högre lojaliteter*. Där hans handlingar blev ett medel att hitta tillhörighet och acceptans, genom att agera för att ta del av rådande värderingar.

Resultatets andra del har dessutom visat att Peter Mangs i koppling till strainteorin präglades av frustration i form av misslyckande, brist på sociala och romantiska relationer och bristande ekonomi. Som blev utlösande faktorer till hans hantering i form av *uppror* samt *innovation* till en början. Neutraliseringsteknikerna visar sedan på att Mangs använde sig av *förnekande av ansvar*, *förnekande av offer* och *åberopande av högre lojaliteter*. Där han ansåg att offret bidrog till sin egen viktimisering samt agerade för en större grupps ändamål.

I diskussionen lyfts de orsakerna som arbetets resultat identifierat. Även har likheter och skillnader kring arbetets individer diskuterats, där resonemanget visat på många likheter gällande orsaker. Däremot visar en fundamental skillnad på att John Ausonius var en sökare, medan Peter Mangs var en övertygad nazist och högerextremist.

6. Källförteckning

- Andersson, F. B. (2021). *Kriminologins grunder* .
- Andersson, F. B. (2021). *Kriminologins grunder* . Studentlitteratur .
- Bjurulf, B. (u.d.). *Ny demokrati* . Hämtat från Nationalencyklopedin :
<https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/ny-demokrati>
- En kort historia om invandringen till Sverige* . (u.d.). Hämtat från Information Sverige :
<https://www.informationsverige.se/sv/om-sverige/att-komma-till-sverige/att-invandra-till-sverige.html>
- Från arbetskraftsinvandring till asylinvandring* . (u.d.). Hämtat från Information Sverige :
<https://www.informationsverige.se/sv/om-sverige/att-komma-till-sverige/att-invandra-till-sverige.html>
- Gardell, M. (2015). *Raskrigaren- Seriemördaren Peter Mangs* . Leopard förlag.
- Gellert Tamas*. (u.d.). Hämtat från Nationalencyklopedin:
<https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/gellert-tamas>
- Hörstadius, E. (den 15 December 2021). Så skapades det nya Sverige. *Fokus* , ss. 25-36.
- Jan Ovesen, L. A. (u.d.). *Rasism*. Hämtat från Nationalencyklopedin:
<https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/rasism>
- Jan Ovesen, L. A. (u.d.). *Rasismens orsaker*. Hämtat från Nationalencyklopedin :
<https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/rasism>
- Johanna Malmström, S. H. (2016). *Hatbrott och invandring- En analys av främlingsfientligt och rasistiskt motiverade hatbrott i Sveriges storstadkommuner 2007-2014*. Hämtat från Diva-portal: <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:974007/FULLTEXT01.pdf>
- Jönsson, L. (2021). *"En ensam galning"- med folkligt stöd och utstuderad ideologi* . Hämtat från Lunds universitet :
<https://lup.lub.lu.se/luur/download?func=downloadFile&recordOid=9070068&fileOid=9070078>
- Larsen, A. K. (2018). *Metod helt enkelt* . Gleerups .
- Lindgren, M. H. (2010). *Introduktion till samhällsvetenskaplig analys*. Gleerup .
- Lööw, H. (u.d.). *Främlingsfientlighet* . Hämtat från Nationalencyklopedin :
<https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/fr%C3%A4mlingsfientlighet>
- Mats Andersson, N. E. (2017). *Gymnasiearbetet- en handbok* .
- Mattias Gardell*. (u.d.). Hämtat från Uppsala universitet.
- Peter Esaiasson, M. G. (2017). *Metodpraktikan; konsten att studera samhället, individ och marknad*. Wolters Kluwer .
- Rasism* . (u.d.). Hämtat från Nationalencyklopedin :
<https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/enkel/rasism>
- Sarnecki, J. (2017). *Brottsligheten och samhället* .
- Tamas, G. (2002). *Lasermannan- En berättelse om Sverige* .
- Vad är rasism och främlingsfientlighet?* (den 14 Oktober 2010). Hämtat från So-rummet:
<https://www.so-rummet.se/kategorier/samhallskunskap/individens-och-gruppers-identitet-och-relationer/rasism-och-framlingsfientlighet#>